

Brigita Krek

Uročena hiša

Brigita Krek
UROČENA HIŠA

Slike in pesmi: Brigita Krek

Fotografirala, oblikovala in uredila: Ciril Horjak in Žiga Valetič

Spremna beseda: Suzana Oreški

Založba: Grafični atelje Zenit, Žiga Valetič s. p.

Tisk: Primus, digitalni tisk

Prvi natis, 250 izvodov

darilna izdaja

Brezovica pri Ljubljani, 2018

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

PESMI

- Sence | 6
Vrnitev | 9
Neskončnost prečutega | 12
Nesmisel | 17
Izgubljeno srce | 21
V globinah | 24
Zrno graha | 27
Zlate osti | 28
Ti in moje telo | 32
Na dnu | 37
Maj | 41
Preboj | 46
Vrtinec | 51
Magnolija | 54
Brez naslova | 59
Jutranji krik | 60
Ledeni grad | 62
Zvezdni prah | 67
Črepinje | 68
Tvoja stopinja | 70
Brez naslova | 74
Brez naslova | 77
Utrinek | 78
Ko se dogaja | 81
Curriculum | 84
Pasji lajež | 88
Kresnice v temi | 92
Od tod do tam | 96
Ciklon | 99
Odprta vrata | 102
Modra vrtnica | 106
Neprikrita solza | 111
Spremna beseda | 115

Sence

Nad mano
zmaj preži,
slutnje zle
razjedajo srce.

Srce,
katero mi je
brez milosti
vklenil krokar,
v noči prečuti.

Zlati prah
se je spremenil
v pepel.

Zrkla
preminulih živali
zrejo vame
in mi spodjedajo
upanje zadnje.

Niti kaplje pozabe
ne morejo več
ublažiti
bolečine pekoče.

Vrnitev

Tihi tat mojih dni,
skrit v rjuhah
tiste pomladi,
ko si odšel,
ne da bi za sabo
pokopal spomine.

Slednji se vračajo
in me sprašujejo,
od kod si prišel
in kam si odšel.

Vrnila se bom na kraj,
kjer sem izgubila ime
in verjela bom v sen,
v katerem me boš zopet
lahko našel.

Neskončnost prečutega

Rob začaranega kroga se stika
s trepetanjem nizkotnega dne,
ko mi je bil ukraden zadnji biser
še ne do konca izpete bolečine.

Strop se je vdrl,
strela je treščila
z vesolja na Zemljo,
grenko bistvo
so mi raztrgali volkovi.

Izgubljam se v modrini noči,
posute s srebrnim prahom lune,
ki ječi v neskončnosti prečutega.

Dnevi so se prepolovili,
neimenovano je prispelo na kraj,
kjer ni več
ne pesmi,
ne sanj.

Nesmisel

Mlačen požirek vode
za izsušeno srce.

Nebo brez sonca,
brez zvezd.

Zrak brez ozona,
letalo brez kerozina.

Kri strupena
na dnu čaše.

Izgubljeno srce

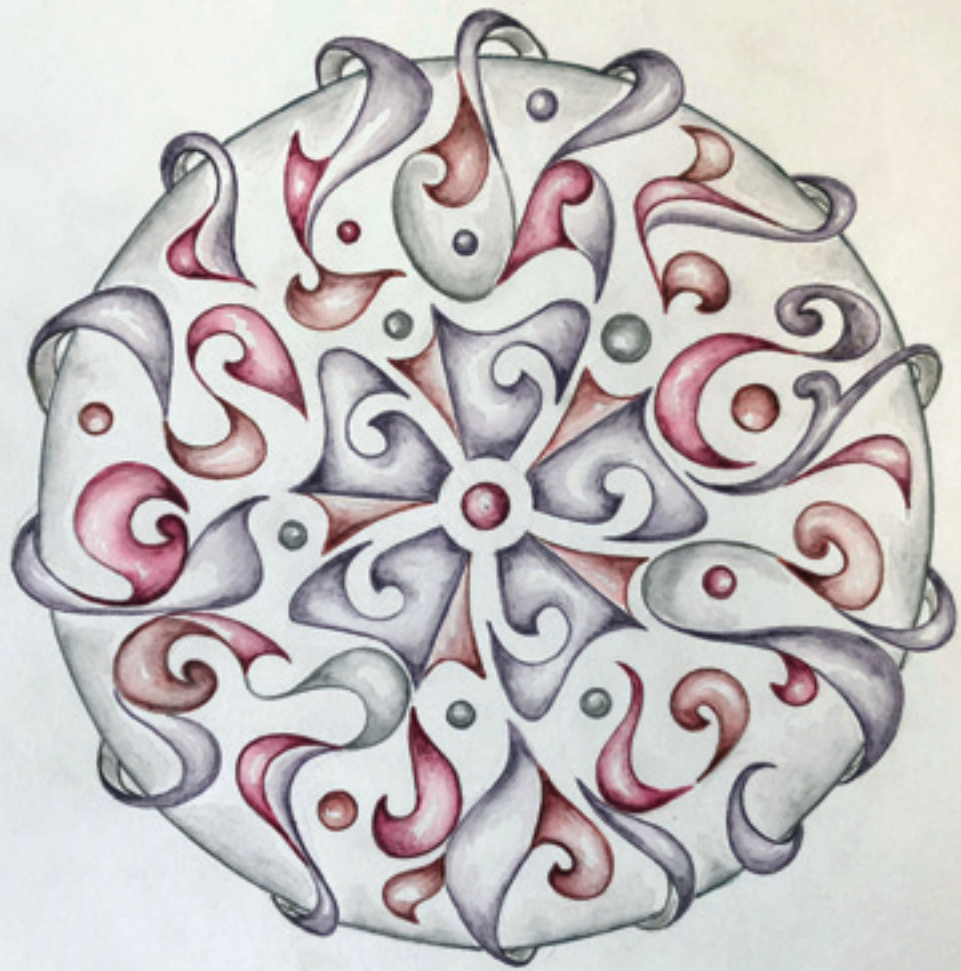
Ogledalo se je razbilo,
moj svet se je odel v temo.

Moj izvir sanj
je presahnil.

Vrtnice je pomorila
jutranja slana.

Moje telo
najedajo termiti,
moje nebo
preletavajo netopirji.

Utopila sem se
v kozarcu vina,
ki ga nisem izpila.

V globinah

Mrak si,
ki mi lega na oči.
Si sen,
obarvan z rdečo svetlobo.

Se bova res srečala tam,
od koder ni vrnitve?
Se bova znova srečala
na dnu bivanja,
ker ne znava drugače?

Prepojilo naju je,
vzelo veselje
nedeljskih juter.

In ti me sprašuješ,
zakaj,
in jaz te sprašujem,
zakaj.

Na trenutke
se mi strga nit bivanja
in namesto mene
si pot utirajo drugi.

Tudi ti si utrgal sad življenja
namesto mene,
čeprav si že davno tega odšel,
zbežal z ubitim pogledom,
uprtim v nič.

Zrno graha

Nesmisel življenja
se je prelevil
v zrno graha
na dnu perjanic.

Žalost je utopila
poslednji dih ustnic,
raztrganih od bolečine.

Gejše je severni veter
ovil v modro prejo,
da bi življenje postalo
življenje za vedno.

Zlate osti

Biti včasih zagreni in potemni.
Vrstice odsanjajo v vrtince.
Vrtnice pokažejo bodice,
zaidejo s poti resnice,
v ritme leteče ptice.

Dragi,
prosim ne rani,
ker meni ne steče kri,
pač pa zaboli,
in vse se spremeni v zlate osti,
še preden stečejo kaplje preko osi.

Ti in moje telo

Saj ne,
da ne bi ljubila,
ampak potegnil ti črto
pod tistim,
kar je moje in tistim,
kar mi ponuja nebo.

Saj ne,
da ne bi hotela,
ampak načrta si pot
mimo mene do tistega,
kar ponuja moje telo.

Tako ponujam strup za dotik,
ponujam temo za svit,
ponujam uganko za večni om,
ker sem celo zase le privid,
neljub, vpet v moj spomin.

Še vedno bi rad vse storil za smeh,
toda to ni več deklica rosnih sanj,
to zdaj je kamen,
ki tone na megleno dno.

Tisočletja bodo prešla,
ko kamen od tam oddal bo zvok,
da zaiskril se bo,
da vrnil se bo.

Na dnu

V žrelu zmaja
sem se naselila,
obrnila sem hrbet vsemu,
kar diha.

Domine so se sesule,
sence so prešle,
le ti ostajaš tam,
kjer ni poti nazaj.

Zaman iščem besede,
ki bi blage bile,
zaman iščem dotik,
ko pa ostajam
na dnu.

Maj

Moja in tvoja poljana
odeta v začarano predivo.

Žarki zorijo
in se predajajo
igri rumenih cvetov.

Zelene trave
upogiba majski dež.

Preboj

Rime brez besed,
sladkor brez okusa.
Vse se giblje v smer,
ko ukraden trenutek
ponikne v temno sled,
v kateri sem te našla oni večer.

Vrnil si mi sanje,
tako da nevede
prodal si mi svoje,
za eno samo kapljo upanja.

Toda ne verjemi,
da te bom še iskala
v golobjem letu
ali pa v žgočem snu,
ki poide ob prvem svitu.

Zato, ker sem,
kar sem.
Ne mi trgat marjetic,
saj mi en sam tvoj
plah pogled pove,
da sem,
kar sem.

Vrtinec

Vrtinec strel,
neizpeta poetika
utopljenega goloba.

Za bregovi rek,
kjer divja nevihta.
Prizanesi mi Gospod,
toda plovem tja,
kjer cvetja ni več,
pa tudi čeri ne.

Strah je dobil svojo podobo.
Pogledi so odtavali stran.

Toda jaz Te iščem
tam,
kjer se bleščijo sanje.

Magnolija

Oprosti,
moje sonce je blede.

Oprosti,
moja vrata v onkraj so siva.

Moje solze se nizajo v podzemlje,
kjer reka jih vpije
in zvezde spregledajo spet.

Moja nit ima konec,
moja iskra začetek.

Sem le dih v pomladi,
ki ga prekrije neurje.

Oprosti,
sem za danes
in mogoče še za jutri.

Brez naslova

Starka sem
na zgubanih krilih
popitega vina.

Romarka sem,
izgubljena med polji
in gozdovi,
z imenom na čelu
in trnjem v srcu.

Jutranji krik

Prebujam se
s krikami krokarjev.

Živim
v mlačni ponjavi
slanega jezera.

Hijene
mi grizejo vrat
in pijejo poslednjo kri
poslednjih dni.

Ledeni grad

Ne išči odgovorov dragi,
vonju prelestnih smrek
se predaj.

Ne čakaj,
da se zvok mehkode vrne.

Ljubezen ledenih gradov
te bo neusmiljeno vklenila
še preden bo lokvanj vzcvetel.

Ne bom oproščala,
ne ljubila.
Nevidna ujeda mi je
ugrabila še zadnji kos srca.

Ne išči mojih solz,
ne čakaj,
da bo mojih oči kristal
postal tvoj.

Zvezdni prah

Mrkih pogledov pristan,
poln kresnic obdan dan.

Čas vstaja od mrtvih,
belina prekriva temo
morečih sanj.

Svet ujet v igro.
V čigavo igro?
Oh, ne vem.

Sonce je postalo zaspano,
pravljice so zbežale
z meseca.

Črepinje

Smeh ne umolkne
v jutranji zori.

Vihar odmeva
v igri potoka.

Žalost zaihti,
a slavec ne dohiti
leta lastovke.

Črepinje hlepijo
po čarovniku
brez naslova.

Tvoja stopinja

Kristalen plašč
na obzorju duha,
preproste besede stkane
v sivini nepreglednega jutra,
zavržene v belino ivja.

Tvoja snežna stopinja
prek mojega poljuba
brez vesti.

Ne iščeš me več?
Mogoče ne veš?

Si mogoče pozabil,
da sem odšla tja,
kjer jelše pojejo himno
pašjemu sprevodu.

Bo še kdaj zazvonilo
in pred vrati – ti?
Ti?

Brez naslova

Smrekovih iglic ne jem več,
tudi obraza si ne umivam več
s postano vodo.

Zavistnih obrazov
ne gledam več v oči,
čeprav bi jih morala
poljubiti za vedno.

Ne želim si pljunkov,
poslanih iz zlate omame.

Ne želim si prikazni
iznad krožnika, polnega ostankov
nagnusno zlagane večerje.

Sem res tukaj zaradi tistega,
kar je ostalo v omaki?
Sem res tukaj zaradi
njegove sprijene beline,
obsojene na smrt.

Sem res samo madež
na zavesi časa,
ki je ostal za njimi?
Mar ne jem istega kosila?
Ne.
Ker oni so,
mene pa megleno ni.

Brez naslova

Splet,
ki išče, blodeč v temi.

Sem mogoče to jaz,
neskončna uganka
in hkrati
komaj opazen zaton
v svetlobni mreži?

Nič,
poslan v ognjeni večer,
da postane več
kot bolečina, sama zase.

Utrinek

Slika.
Pod njo?
Nič.

Kam gre čas?
Tja med zvezde.

In kaj misliš ti?
Nič.
Uživam.

Ah, ti srečen
nagajiv fant.

Ko se dogaja

Kdaj bodo oni z vesolja prišli pome?

Spet me namreč išče policija,
spet mi je nekdo vsul strup v kavo,
spet me lovi zvodnik,
spet mi je nekdo ukradel zobno pasto,
spet se mi je nekdo polulal v hladilnik.

Kdaj bodo oni z vesolja prišli pome?

Curriculum

Sem vstala z levo nogo ali nisem?

Še nekaj trenutkov, pa bom vedela.

Sem vstala z levo nogo.

Pomembno je, da se danes v meni ne oglašá nihče.

Jutro je. Pozno jutro.

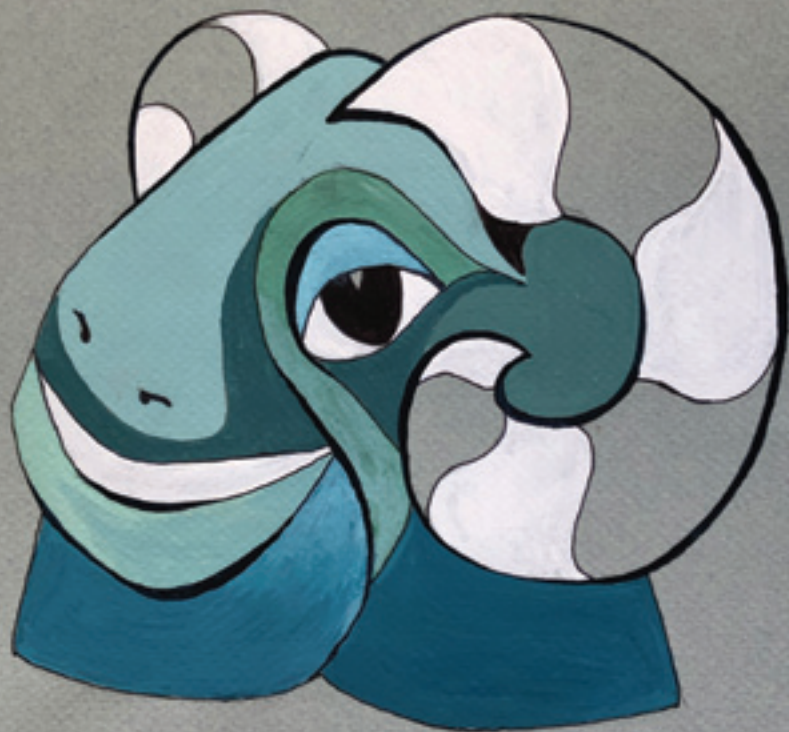
Zopet sem prepozno vstala.

Ali pa tudi ne.

Opoldne.
Plaz snega se je utrgal s strehe.
Ni dosti manjkalo, da bi me pokopal pod sabo.
Imam srečo.
Ali pa tudi ne.
Na štedilniku se mi je prismodila rižota.
Fuj!

Slabo mi je.
Boli me trebuh.
Še dobro, da od samih bolečin ne bruham.
Petek je. Pozen večer.
Noč je še mlada, a jaz grem spat.
Ali pa tudi ne.

Pasji lajež

Srhljiv posmeh,
sol na rane.
Zaman pelikan na obzorju,
zaman nasmeh
na ustih ogoljufane device.

Še tisto malo
je utonilo,
da bi se na novo rodilo.
Pa ne za dolgo.

V daljavi je zopet
zalajal pes
v mrzlo,
megleno jutro.

Ne potrebujem te,
jutro,
raje bi globok sen,
zakrit za vedno.

Kresnice v temi

Plavam proti toku.
Verjamem v tisto,
kar je očem še nevidno.

Včasih izgubim smer,
toda tudi v temi
se iskrijo misli,
globoke,
kot je tema sama.

Včasih se sončim
na planjavi cvetoči,
kjer svetloba obeta
veliko več,
kot globoka tema.
Pa vendar ...

Tema.

Od tod do tam

Kristali soli
so posuti po tleh.
Mrak in zenit
sta v enem.

Sivina dneva
je očarana
s kapljami dežja.

Misel teče
kot žuboreči
gorski potok.

Ne izgubljam
se več
v črnem niču,
pač pa iščem pot
od tod do tam.

Ciklon

Strgana rogoznica,
nedorečena resnica.

Trn v peti,
v zgodnji zgodbi izpeti.

Pokvarjen gramofon,
podivjan ciklon.

Odprta vrata

Črna prst čez obraz.

Črn konj v galopu,
ki prinaša noč
in išče svetlobo
onkraj tega.

Uročena hiša pleše
in čarovnica se je spustila
z neba,
da bi pometla
ostanke poginulih vešč.

Čarovnik je odprl duri
na stežaj,
da se je razlila svetloba
po pokrajini zla.

Konj v galopu ...

Modra vrtnica

Nebeško modra,
noč prebodena,
misel neizrečena.

Iz dna
nevidnega srca
izliva se napoj zdravilni,
ki blaži rano pekočo,
ki hladi vročico žgočo.

Zlo izgublja moč,
srce poljublja tvoje,
kaplja skrivnosti
več ne greni,
jutri se ne izmika več.

Živim stran novo,
iščem ogledalo novo.

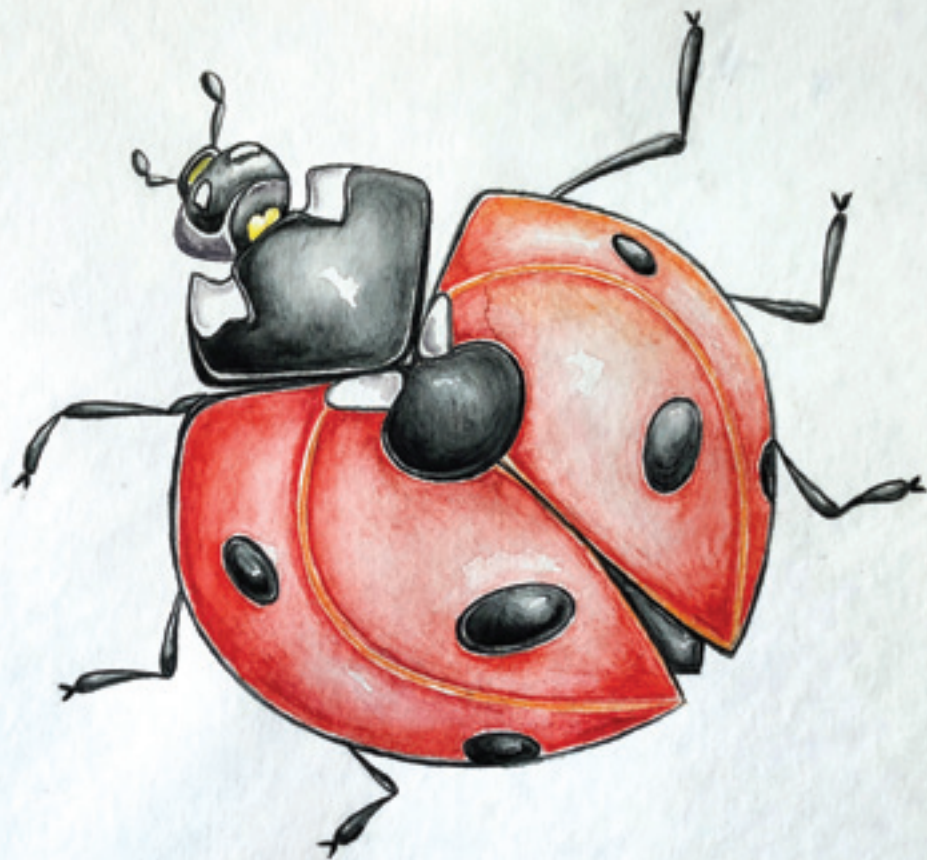
Neprikrita solza

Kri v pragozdu spomina,
mrhovinar na robu puščave.

Skeli,
pekli čas utopljen.

Zdaj solza neprikrita
trka na drugo srce.

Zdaj se duh moj
hrani z mano Tvojo.

Suzana Oreški
Predsednica društva Altra

Spremna beseda

Društvo Altra je najstarejša nevladna organizacija s področja duševnega zdravja v Sloveniji. Že tri desetletja izvajamo skupnostne oblike oskrbe, prizadevamo si za razvoj mreže skupnostnih služb, opozarjamo na diskriminatorne družbene prakse do oseb s težavami v duševnem zdravju, prizadevamo si za deinstitucionalizacijo, promocijo in preventivo duševnih motenj, predvsem pa za strpen, human in na pravicah temelječ odnos do oseb s težavami v duševnem zdravju ter njihovih bližnjih.

Kot zagovornike vključujočih družbenih praks nas skrbi stigma na področju duševnega zdravja, saj zaznamuje življenje oseb s težavami v duševnem zdravju in njihovih bližnjih. Moteca in škodljiva so negativna, neutemeljena, nedokazana in sovražna prepričanja ter zgrešene predstave o njih in njihovem doživljanju življenja.

Pokazatelji diskriminatornih družbenih praks se na mikro ravni kažejo kot nespoštovanje dostojanstva in osebne integritete posameznika, kot neupoštevanje pravic do svobodne izbire ter osebne samostojnosti ter tudi kot pomanjkljivo zagotavljanje storitev in programov, ki omogočajo socialno vključevanje. Na makro ravni pa je pokazatelj diskriminatorne prakse tudi nezagotavljanje virov v okolju, ki bi moralo omogočati razvoj spretnosti in veščin, potrebnih za dvig kakovosti življenja.

Največji problemi na področju duševnega zdravja niso simptomi duševnih motenj, pač pa nevednost, strah in ignoranca. V poslanstvo društva Altra zato uvrščamo tudi aktivnosti s področja ozaveščanja ter informiranja širše javnosti, saj duševne motnje ne izbirajo statusa, veroizpovedi, družbenega položaja, bančnega računa, barve kože, spola in se ne dogajajo v »eksotičnih« družbah. Ljudje s težavami v duševnem zdravju so veliko več kot njihova diagnoza, ki pa, žal, prepogosto postane njihova identiteta.

Izkušnje kažejo, da si posamezniki z duševno motnjo ravno tako želijo prijetnih odnosov, službe, dobre ocene v šoli, opraviti maturo, se zaposliti, potovati, se poročiti, imeti otroke, prijetnega šefa, biti zaželeni in pohvaljeni za dobro opravljena dela. Še več; lahko so tudi produktivni, ustvarjalni in inovativni na kakšnem področju njihovega življenja; lahko prispevajo k obogatitvi človeštva na kulturnem, umetniškem, znanstvenem ali drugem področju ali pa si zgolj želijo preživljati svoj čas z ljudmi, ki jih ne

obsojajo zaradi drugačne življenjske izkušnje. Naše sporočilo je, da je z duševno motnjo možno kakovostno živeti.

Društvo Altra si prizadeva za ustvarjanje možnosti in priložnosti za širše družbeno vključevanje oseb s težavami v duševnem zdravju. Sodelovanje z Javno agencijo za knjigo v okviru projekta *Vključujemo in aktiviramo!*, ki poteka že drugo leto, je zelo lep primer dobrega partnerstva, v katerem ključni izvajalci – ugledni slovenski umetniki in umetnice –, s svojimi znanji, talenti, empatičnim občutkom ter posluhom za sočloveka prispevajo k nadgradnji njihovega doživljanja sebe in sveta, v katerem živimo.

Dramski igralec Boris Cavazza je na eni izmed delavnic prepoznal dolgoletno članico društva Brigito Krek kot umetnico – slikarko, pesnico, ki s svojimi deli ustvarja mojstrske podobe in jih izredno natančno risarsko in barvno oblikuje. V poeziji s temno paletto besed enako dobro govori o težkih izkušnjah otroštva, o strasti, ljubezni in izkušnji duševne bolezni. Njen likovni in pesniški opus pričata o bogatem notranjem doživljanju, ki jo vedno znova vabi, da se izrazi. Podobe, tako likovne kot ubesedene, nastajajo bolj ali manj na nezavednem nivoju in pronicajo iz nezavednega, od tu dalje pa jih zavestno likovno in besedno organizira v posamezne celote. Skozi delovni proces sproti raziskuje odnos med barvami, oblikami in podobami ... in tako nastajajo dela, ki so preplet racionalnega in iracionalnega, sanjskega.

Boris Cavazza je bil nad njenimi deli navdušen in se je osebno zavzel, da ugledajo luč javnosti; njene pesmi je bral v koprskem gledališču in posledično na Radiu Študent. Motiviral je ilustratorja Cirila Horjaka, sicer mentorja prve literarne delavnice, ki se je v preteklem letu zaključila pri nas v Ljubljani, da se mu je pridružil pri promociji Brigitinih del. Posebna zahvala pa gre tudi založniku in pisatelju Žigu Valetiču, mentorju literarnih delavnic v društvu Altra v letu 2018, ki se je osebno zavzel za izdajo likovno-pesniške zbirke *Uročena hiša*, v kateri so zdaj predstavljena umetniška dela Brigite Krek, naše dolgoletne članice.

V čast nam je, da jo imamo možnost spremljati na njeni življenjski poti in ji čestitamo ob izjemnem umetniškem dosežku.

Dr. Suzana Oreški
Predsednica društva Altra

